

તુવેરનું બજાર ટેકાના ભાવથી થોડું નીચું રહેવાની સંભાવના: કાપણી પછી તરત વેચાણ કરવા નિર્ણય કરી શકાય

ભારતમાં તુવેરનું વાવેતર મુખ્યત્વે મહારાષ્ટ્ર, ઉત્તર પ્રદેશ, મધ્ય પ્રદેશ, કર્ણાટક, આન્ધ્રપ્રદેશ અને ગુજરાતમાં થાય છે. વિશ્વમાં, ભારત તુવેરનો સૌથી મોટો ઉત્પાદક દેશ છે, પરંતુ વધારે સ્થાનિક વપરાશ માંગને કારણે દર વર્ષે આયાત કરવી પડે છે. ગત વર્ષની જેમ, ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં શિયાળુ પાકની સ્થિતિ ખુબ જ સારી છે, પરંતુ ઓક્ટોબર-નવેમ્બર, ૨૦૨૧ માં થયેલ કમોસમી વરસાદને કારણે ચોમાસું પાકોને મોટા પાયે નુકશાન થયું છે, ખાસ કરીને તુવેરના પાકમાં મહારાષ્ટ્ર, મધ્ય પ્રદેશ અને દક્ષિણ ભારતના રાજ્યોમાં વધારે નુકશાન થયું છે.

સને ૨૦૧૯-૨૦ માં દેશમાં તુવેરનું ઉત્પાદન ૩૮.૯૨ લાખ ટન થયેલ, જે વધીને ૨૦૨૦-૨૧ માં ૪૨.૮૦ લાખ ટન થયેલું હતું. તેમજ ૨૦૧૯-૨૦માં કુલ કઠોળ પાકોનું ઉત્પાદન ૨૩૦.૨૫ લાખ ટન હતું, જે વધીને ૨૦૨૦-૨૧ માં ૨૫૭.૨૦ લાખ ટન થયેલ છે. જો કે તુવેરનો ભાવ જાન્યુઆરી ૨૦૨૧, દરમિયાન ગુજરાતની વિવિધ બજારોમાં મહાના ભાવ રૂ. ૧૧૨૦ ની આસપાસ હતો, જે વધીને માર્ચ, ૨૦૨૧ માં મહાના રૂ. ૧૨૦૦ જેટલો થયેલ અને હાલ પણ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ સુધી ભાવ આ સ્તરે રહ્યો છે, અને કાપણી સમયે થોડી વધ-ઘટ સાથે આ સ્તરે રહેવાની સંભાવના છે. ભારત સરકારશ્રીએ ખરીફ ૨૦૨૧-૨૨ના વર્ષ માટે તુવેરનો ટેકનો ભાવ મહાના રૂ. ૧૨૬૦ (કિવન્ટલટીઠ રૂ. ૬૩૦૦) નક્કી કરેલ છે જે ગત વર્ષે રૂ.૧૨૦૦ હતો. ગત વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧માં નાફેડ દ્વારા દેશમાંથી કુલ ૧૦૯૦૦ ટન જેટલી તુવેર ટેકાના ભાવે ખરીદવામાં આવી હતી, જે પૈકી ગુજરાતમાંથી ૫૫૫ ટન જેટલી ખરીદી થયેલ હતી.

દેશમાં ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં તુવેરનું વાવેતર ગત વર્ષના ૪૮ લાખ હેક્ટર થી વધીને અંદાજે ૫૦ લાખ હેક્ટર થયેલ છે અને ઉત્પાદન આશરે ૪૪ લાખ ટન જેટલું થશે. જે ગત વર્ષ કરતા ૧.૨ લાખ ટન જેટલું વધારે હશે. ગત વર્ષ (૨૫૭ લાખ ટન) કરતા આ વર્ષે કુલ કઠોળનું ઉત્પાદન થોડું વધારે થશે. ભારતમાં તુવેરની આયાત ૨૦૨૦-૨૧માં ૪.૪૩ લાખ ટન અને કુલ કઠોળની આયાત ૨૫.૦૫ લાખ ટન જેટલી થયેલ હતી. ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૧માં એપ્રિલ થી નવેમ્બર મહિનામાં તુવેરની આયાત આશરે ૪.૭૮ લાખ ટન અને કુલ કઠોળની આયાત ૧૮.૫૯ લાખ ટન જેટલી થયેલ છે.

ચાલુ વર્ષે ગુજરાતમાં તુવેરનું વાવેતર ગત વર્ષ જેટલુંજ અંદાજે ૨.૪૨ લાખ હેક્ટર થયેલ છે અને ઉત્પાદન પણ ગત વર્ષ જેટલું જ અંદાજે ૨.૭૭ લાખ ટન જેટલું થશે (બીજો આગોતરો અંદાજ તા. ૧૦-૦૧-૨૦૨૨) એકંદરે પાક પરિસ્થિતિ સારી રહેલ છે.

તુવેરનું ઉત્પાદન અને બજારના અહેવાલોને ધ્યાનમાં લઈ, વિશ્વસનીય બજાર તજજ્ઞતાના આધારે ખેડૂત ભાઈઓને વેચાણ માટે યોગ્ય નિર્ણય લેવામાં ઉપયોગી થાય તે હેતુથી કૃષિ અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ, જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢની સંશોધન ટીમે દાહોદ માર્કેટિંગ ચાર્ડના તુવેરના ઐતિહાસિક માસિક ભાવોનું વિશ્લેષણ કરેલ છે. જે વિશ્લેષણ મુજબ તારણ છે કે **તુવેરનો ભાવ ફેબ્રુઆરી - માર્ચ, ૨૦૨૨ દરમિયાન (કાપણી સમયે) મહાના રૂ. ૧૧૬૦ થી ૧૨૬૦ (કિવન્ટલટીઠ રૂ. ૫૮૦૦-૬૩૦૦) રહેવાની સંભાવના છે.** જેથી ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને, ખેડૂતભાઈઓ પોતાની રીતે નિર્ણય કરીને, તુવેરનો સંગ્રહ ન કરતા, કાપણી પછી તરત જ શક્ય તેટલો જથ્થો ટેકાના ભાવે (ખરીદ કેન્દ્રો ખાતે માર્કેટ ચાર્ડમાં) વેચાણ કરવા સુચન છે.

ચાલુ વર્ષે દેશમાં, તુવેર સહિતના કઠોળનું ઉત્પાદન ગત વર્ષ કરતાં વધારે થશે અને સરકારશ્રીએ કુગાવાને અંકુશમાં રાખવાં માટે વધુ આયાત થવા દીધેલ છે, જેના લીધે નજીકના ભવિષ્યમાં ભાવ વધવાની શક્યતા ઓછી છે. તેમ છતાં ટેકાનો ભાવ બજારને સારો ટેકો આપશે.